Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: Z/23/149002

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Bijstandsanalyse

Datum: 30 januari 2023

Inleiding
In 2021 heeft de laatste analyse van het bijstandsbestand plaatsgevonden. Het is wenselijk om inzichtelijk te hebben waaruit het bestand is opgebouwd, zodat bekeken kan worden welke stappen noodzakelijk zijn om het bijstandsbestand te minimaliseren.

Kernboodschap
We hebben een kwantitatieve analyse gedaan van ons bijstandsbestand. De analyse geeft zowel een beeld van het huidige bestand, als de ontwikkeling van het bijstandsvolume van 2022 en 2023. Specifiek geeft het inzicht in de in- en uitstroomcijfers van 2022 en 2023 als ook de doelgroep jongeren. De analyse geeft een duidelijk beeld over de re-integratie- of participatietrajecten en blijkt de bijstandsgerechtigde goed in beeld te zijn bij de gemeente.

Al kijkend naar de uitstroomcijfers van 2022 en 2023 zijn er veel verschillende oorzaken voor uitstroom uit de bijstand. Overigens is het koppelen van trajecten met de uitstroomcijfers nog niet ingeregeld in het systeem. Hierdoor is de bijdrage van verschillende trajecten met betrekking tot de uitstroomcijfers vooralsnog niet te maken. Daarvoor dient namelijk op persoonsniveau een analyse uitgevoerd te worden.

Overigens zeggen kwantitatieve cijfers niet per definitie iets over de kwaliteit van de verschillende trajecten. Hiervoor is een kwalitatieve analyse nodig.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
27 januari 2022	Zaaknummer: Z/21/070394

Toelichting
Wanneer inwoners uit Druten een uitkering ontvangen op grond van de Participatiewet, IOAZ of IOAW, kunnen zij op verschillende manieren begeleid worden richting werk, participatie, zorg of anders. Alle inwoners met een uitkering op grond van bovenstaande wetten komen binnen bij de inkomensconsulent. De inkomensconsulent bepaalt vervolgens welk traject het meest passend is voor de inwoner. Bij de begeleiding richting arbeid en participatie zijn er twee mogelijkheden: re-integratietraject bij het Werkbedrijf of een participatietraject bij de lokale participatiecoach.

Het Werkbedrijf heeft middels het aanleveren van cijfers inzicht gegeven in de resultaten. Ook de cijfers van het participatietraject komen bij de lokale participatiecoach deels uit het systeem. Alleen deze cijfers geven geen compleet beeld van de ontwikkeling. Dit komt door de diverse systemen waarmee gewerkt wordt als ook dat er

geen sprake is van een koppeling tussen de systemen. Het vraagt een handmatige toetsing per bijstandsgerechtigde om hier een volledige beoordeling aan te hangen.

Vandaar dat voor het verkrijgen van meer inzicht er een bijstandsanalyse is uitgevoerd. De analyse is te vinden in bijlage 1. Hieronder volgen de belangrijkste conclusies en aanbevelingen voor de doelgroep jongeren op basis van de analyse:

Conclusies

- Het bijstandsbestand in Druten heeft een relatief hoge leeftijd. 54% (146 van de in totaal 271 bijstandsgerechtigden) is namelijk 45 jaar of ouder. Landelijk is dit 57%.
- In Druten is een relatief hoog percentage van Nederlandse afkomst, namelijk 80% ten opzichte van de landelijke 36%.
- Zo'n 40% (108 van de in totaal 271 bijstandsgerechtigden) heeft al langer dan 5 jaar een bijstandsuitkering. Hiervan is 31% 45 jaar of ouder.
- In totaal zaten er 170 bijstandsgerechtigden in begeleiding bij het Werkbedrijf of de lokale participatiecoach. Een overgroot deel van de bijstandsgerechtigden volgt dan ook een re-integratie- of participatietraject. De overige bijstandsgerechtigden volgen om verschillende redenen geen traject.
- Alle trajecten leveren een goede bijdrage op basis van de cijfers. Het merendeel is gericht op uitstroom naar werk, maar ook op het gebied van sociale activatie worden resultaten geboekt. Zo zijn er 4 bijstandsgerechtigden uit de caseload van de lokale participatiecoach uitgestroomd naar geheel of gedeeltelijk betaald werk.
- Bijstandsgerechtigden stromen om verschillende redenen in. In 2022 zijn er 70 bijstandsgerechtigden in gestroomd. Hiervan is 19% ingestroomd als statushouder, 14% vanwege een verhuizing vanuit een andere gemeente en 7% vanwege einde WW-uitkering. In 2023 zijn er 55 bijstandsgerechtigden ingestroomd tot 1 september 2023. Hiervan is 22% ingestroomd als statushouder, 16% vanwege een verhuizing van uit een andere gemeente en 15% vanwege een andere oorzaak.
- Bijstandsgerechtigden stromen om verschillende redenen uit. In 2022 is bij 60 bijstandsgerechtigden de uitkering beëindigd. Zo'n 25% stroomt uit vanwege een verhuizing naar een andere gemeente, 23% vanwege inkomsten uit dienstverband (geheel of gedeeltelijk) en 12% door het bereiken van de AOW gerechtigde leeftijd. In 2023 zijn er tot 1 september 49 bijstandsgerechtigden uitgestroomd met o.a. als reden: 39% vanwege inkomsten uit dienstverband (geheel of gedeeltelijk) en 20% vanwege een verhuizing naar een andere gemeente. Overigens vindt de grootste uitstroom plaats tussen de leeftijdscategorie 21 tot en met 40. Hiervan is 42% uitgestroomd vanwege inkomsten uit dienstverband (geheel of gedeeltelijk) en 23% vanwege een verhuizing naar een andere gemeente.
- Het nieuwe systeem Suite (Centric) geeft een beter beeld van de in- en uitstroom.
- Bijgevoegde analyse zegt niet per definitie iets over de kwaliteit van de trajecten. Het betreft namelijk een kwantitatieve analyse. Hiermee kunnen we wel iets zeggen over resultaten die tot uitstroom geleid hebben, maar overige resultaten worden niet gemeten. Een traject kan waardevol zijn, maar toch niet tot uitstroom leiden. Indien hier inzicht in gewenst is, dient een kwalitatieve analyse gedaan te worden.
- Uit de terugmeldingen van het Werkbedrijf over 2022 is op te maken dat zo'n 26% (24 van de 94) is begeleid naar arbeid. In 2023 tot 7 november is zo'n 12% (8 van de 66) begeleid naar arbeid.
- De caseload van de lokale participatiecoach kent geen doorlooptijd. Het hoofddoel is namelijk niet uitstroom naar werk, maar sociale activering. Hiervoor is het opbouwen van een vertrouwensrelatie van belang en blijft de participatiecoach

langer betrokken bij de bijstandsgerechtigde. Hierdoor neemt de caseload ook toe. Vandaar dat het zichthouden op de caseload van belang is, zodat de kwaliteit van de trajecten gewaarborgd blijft. Bovendien gaat het om een kwetsbare doelgroep die met kleine stapjes richting participatie geholpen kan worden.
- Het aantal jongeren, de leeftijdscategorie van 18 tot 27 jaar oud, is de afgelopen 2 jaar toegenomen. Op de peildatum 1 september 2023 zitten er 42 jongeren in de bijstand. Landelijk is het aantal jongeren ook gestegen ten opzichte van de andere leeftijdscategorieën.
- 80% van het aantal jongeren ontvangt korter dan 2 jaar een bijstandsuitkering.
- De toename van jongeren in de bijstandsuitkering is te wijten aan diverse omstandigheden waaronder corona, voortijdige schoolverlating en opvang statushouders.

Daarnaast zijn er op basis van deze analyse een aantal aanbevelingen voor de gemeente Druten opgesteld.
Aanbevelingen m.b.t. jongeren <27
- *Zorg ervoor dat de consulenten inkomen en het Werkbedrijf de trends omtrent jongeren in de bijstand blijven volgen.*
- *Meld zorgjongeren aan bij de jongerencoach van het Werkbedrijf.*
- *Geef eventueel de participatiecoach van de gemeente de opdracht om in te zoomen op de jongeren <27 in het jaar 2024, waarbij er sprake dient te zijn van een samenwerking met het Werkbedrijf.*
- *Bij een blijvende stijging in aantallen is het starten van een project jongeren door de gehele keten van belang. Denk aan: consulenten inkomen, consulenten jeugd, jongerenwerkers van MeerVoormekaar, participatiecoach en jongerencoach van het Werkbedrijf.*
- Kijk naar de mogelijkheden voor het opstarten van een campagne waarin een realistisch beeld wordt gegeven van wat jongeren kunnen verdienen en geef ook vooral aandacht welke voordelen werken/participeren nog meer heeft. Door Social Media en eigen omgeving hebben jongeren namelijk veelal een onrealistisch beeld over wat ze kunnen/willen verdienen en is de bereidheid om te werken voor een laag salaris of een salaris wat past bij het niveau laag (aanbeveling vanuit jongerenwerker Stichting MeerVoormekaar).
- Start met een tijdige voorlichting en/of eventuele leer- en werktrajecten bij jongeren vanaf 14 jaar. Zij beschikken veelal nog over intrinsieke motivatie om te willen ontwikkelen maar hebben bijvoorbeeld moeite op school/met leren. Zij willen juist graag werken en hebben veelal nog een dagbesteding/ritme (aanbeveling vanuit jongerenwerker Stichting MeerVoormekaar).

Gevolgen
Niet van toepassing.

Communicatie
Niet van toepassing.

Uitvoering of Vervolgstappen
Het college heeft kennisgenomen van de conclusies en aanbevelingen van de bijstandsanalyse. Ook is het rapport met behorende aanbevelingen besproken met de inkomensconsulenten van de WDW. De in- en uitstoom van met name jongeren, worden maandelijks gemonitord.
Daarnaast zal het rapport met de aanbevelingen worden gedeeld met het WerkBedrijf en de wethouder zal het rapport met aanbevelingen bespreken tijdens het volgende periodieke overleg met het Werkbedrijf.

Hieronder vindt u de (uitgezette) vervolgstappen per aanbeveling:

- *Zorg ervoor dat de consulenten inkomen en het Werkbedrijf de trends omtrent jongeren in de bijstand blijven volgen.*
  Deze aanbeveling heeft betrekking op de consulenten inkomen en al met hen besproken. Onze consulenten blijven de jongeren monitoren tijdens hun verblijf in de bijstand. Normaliter worden jongeren vaker gezien, omdat de weg naar werk vaak als kleiner wordt ervaren.

- *Meld zorgjongeren aan bij de jongerencoach van het Werkbedrijf.*
  Dit is ook een aanbeveling voor onze consulenten inkomen. Op dit moment worden zorgjongeren al aangemeld bij het WerkBedrijf. De gemeente Druten heeft een extra project rondom zorgjongeren ingekocht bij het WerkBedrijf waardoor jongeren met Multi problematiek intensief begeleidt worden. Helaas komt het nog wel voor dat jongeren ook terug gemeld worden bij de gemeente. het vergt nader onderzoek om te beoordelen hoe vaak dit voorkomt en wat dan mogelijke vervolgstappen kunnen zijn.

- *Geef eventueel de participatiecoach van de gemeente de opdracht om in te zoomen op de jongeren <27 in het jaar 2024, waarbij er sprake dient te zijn van een samenwerking met het Werkbedrijf.*
  Een opdrachtverstrekking aan de participatiecoach m.b.t. de jongeren is op dit moment nog te vroeg. Indien de stijgende lijn aan jongeren in de bijstand doorzet, onderzoeken we opnieuw of een opdrachtverstrekking aan de participatiecoach het juiste middel is om in te zetten.

- *Bij een blijvende stijging in aantallen is het starten van een project jongeren door de gehele keten van belang. Denk aan: consulenten inkomen, consulenten jeugd, jongerenwerkers van MeerVoormekaar, participatiecoach en jongerencoach van het Werkbedrijf.*
  Dit is een aanbeveling voor het college. Op dit moment kunnen we dit echter nog niet ten uitvoer brengen aangezien het om een mogelijk toekomstig scenario gaat. De komst van jongeren in de bijstand wordt wél doorlopend gemonitord. Indien er een blijvende stijging zichtbaar is, onderzoeken we hoe we dit probleem aan kunnen pakken.

Aanbevelingen voor het WerkBedrijf

- *Kijk naar de mogelijkheden voor het opstarten van een campagne waarin een realistisch beeld wordt gegeven van wat jongeren kunnen verdienen en geef ook vooral aandacht welke voordelen werken/participeren nog meer heeft. Door Social Media en eigen omgeving hebben jongeren namelijk veelal een onrealistisch beeld over wat ze kunnen/willen verdienen en is de bereidheid om te werken voor een laag salaris of een salaris wat past bij het niveau laag (aanbeveling vanuit jongerenwerker Stichting MeerVoormekaar).*
  Deze aanbeveling wordt intern opgepakt door de teams Werk en Inkomen en team Jeugd.

- *Start met een tijdige voorlichting en/of eventuele leer- en werktrajecten bij jongeren vanaf 14 jaar. Zij beschikken veelal nog over intrinsieke motivatie om te willen ontwikkelen maar hebben bijvoorbeeld moeite op school/met leren. Zij willen juist graag werken en hebben veelal nog een dagbesteding/ritme (aanbeveling vanuit jongerenwerker Stichting MeerVoormekaar).*
  Deze aanbeveling wordt intern opgepakt door de teams Werk en Inkomen en team Jeugd.

Geheimhouding:
Niet van toepassing.